

FESTIVALUL NAȚIONAL DE TEATRU

Ediția 2000

Marina CONSTANTINESCU

Drumuri spre teatru

La mijlocul lunii noiembrie, toate drumurile teatrului au dus la București. Această artă nu are centru, ci centre, sau mai exact *locuri* în care se întâmplă ceva. Fenomenul fiind viu se manifestă previzibil sau nu, încărcând variat spațiile în care se dezvoltă. De aceea cred că ediția de anul acesta – a X-a – a Festivalului Național de Teatru a fost un eveniment pentru că a ținut cont de chipul real al spectacolului teatral, în cele mai variate forme de înfățișare, fără tendința periculoasă de a machia ceea ce ar fi putut părea neestetic. Directorul festivalului – criticul de teatru Alice Georgescu – și organizatorii (s-a simțit din plin și eficient implicarea de anul acesta a UNITER-ului) au mai ținut seama de ceva: lipsa dialogului, a comunicării instalată confortabil în societate și, implicit, în rândul oamenilor de teatru. Încercarea de a-i pune față în față pe creatori și comentatori mi s-a părut mai reușită și mai animată ca în alți ani, discuțiile care s-au purtat la sediul Uniunii Teatrale fiind mult mai dezinhibate și poate mai constructive decât în alte dăți.

Cu două rețineri, din punctul meu de vedere – *Mediterrana* și *Roberto Zucco* – selecția operată de Alice Georgescu a oferit publicului cele mai importante producții realizate în ultimul an. Călătorind în toată țara, selecționarul a descoperit și nume mai puțin cunoscute (și mă gândesc în primul rând la regizorul Bocsardi László) care pun în valoare cu profesionalism și modestie tendințe, formule noi de expresie teatrală. E drept că anvergura unui festival ține cu precădere de

valoarea spectacolelor cuprinse în selecție. Festivalul reflectă starea teatrului într-un interval anume, iar cota evenimentului este dependentă de cota montărilor. Gândit însă ca un mecanism mult mai complex, Festivalul Național poate să însemne cu adevărat un fapt major al culturii, el poate să devină într-adevăr o *instituție*. În cele zece ediții s-au conturat multe idei, s-au încercat destule formule și echipe. Încet-încet, lucrurile par să se limpezească, convulsiile să se rărească și chiar și orgoliile de tot felul să se estompeze.

În fond, ce este Festivalul acesta? Un loc de întâlnire, un timp petrecut împreună întru teatru și cultură, un moment în care trăiești intens bucurii sau dezamăgiri, în care îi poți privi, descoperi și asculta pe cei de lângă tine. De dimineața până noaptea, o săptămână încheiată. Dacă lucrurile te înfierbântă, dacă nasc polemici și provoacă îndoieli, dacă îți poți manifesta libertatea gândului și verifica acuratețea judecății, atunci misiunea lui a fost îndeplinită. Asta își dorea și Cristina Dumitrescu în anii în care a fost directorul Festivalului, așa cum vedea posibilă și impunerea lui ca o instituție de cultură. E limpede că spre asta tinde și actuala echipă de organizatori, cu toate eforturile ce sunt depuse, vizibile sau intuibile. Dacă anumite lucruri, deloc lipsite de importanță, ar fi clare din timp, cred că și anvergura și miza Festivalului ar spori. În Occident, după încheierea unei ediții – să spunem a Festivalului de la Avignon – următoarea începe imediat să-și demareze pregătirile: selecție, invitați, colocvii, spații noi eventual, concepția afișului și a programului, corespondență etc. La noi, foarte multe se fac în ultimul moment, cu un heirupism grozav, istovitor și eficient poate din întâmplare. Nu există practic o echipă a festivalului, în care responsabilitățile să fie trasate precis și, în consecință, asumate. Perioada de desfășurare este schimbătoare în funcție de nu se știe exact ce. (Bănuiesc că anul acesta a fost vorba de alegeri.) Astfel, nu se pot face din timp invitații mai multor personalități teatrale din lume. Și, pentru simplul motiv că agenda fiecăruia este încărcată și fiind anunțat în pripă, răspunsul nu poate fi decât negativ. Atunci nu mai poate fi vorba despre deschidere, despre puncte de vedere obiective și proaspete. Rămânem tot noi între noi, într-un cerc cam strâmt, în care ideile noi se nasc greu și circulă puțin. Un festival național este o carte de vizită a teatrului românesc care trebuie să ajungă în multe mâini, să incite la cunoaștere, la schimburi de proiecte sau chiar la colaborări.

Cred că festivismul a apus în acest an 2000. Festivalul Național de Teatru a avut, ca imagine, o înfățișare suplă, modernă, elegantă, a animat viața culturală timp de o săptămână, a încins și provocat spiritele teatrului, și-a conturat un chip clar. Ni se pare important că formula pare să accepte orice propunere perfectibilă, că există o deschidere de idei constructive atât de la director, organizatori, cât și de la „consumatorii” care suntem noi cu toții, actori, regizori, scenografi, tehnicieni, critici, directori... Poate și de asta, această ediție nu este doar reușită, cât și semnificativă: marchează un început, punctează ferm ideea de festival-instituție. Am pășit cu dreptul spre mileniul trei care, iată, a sosit!